

FLOR DE CARD

SANT LLORENÇ DES CARDASSAR

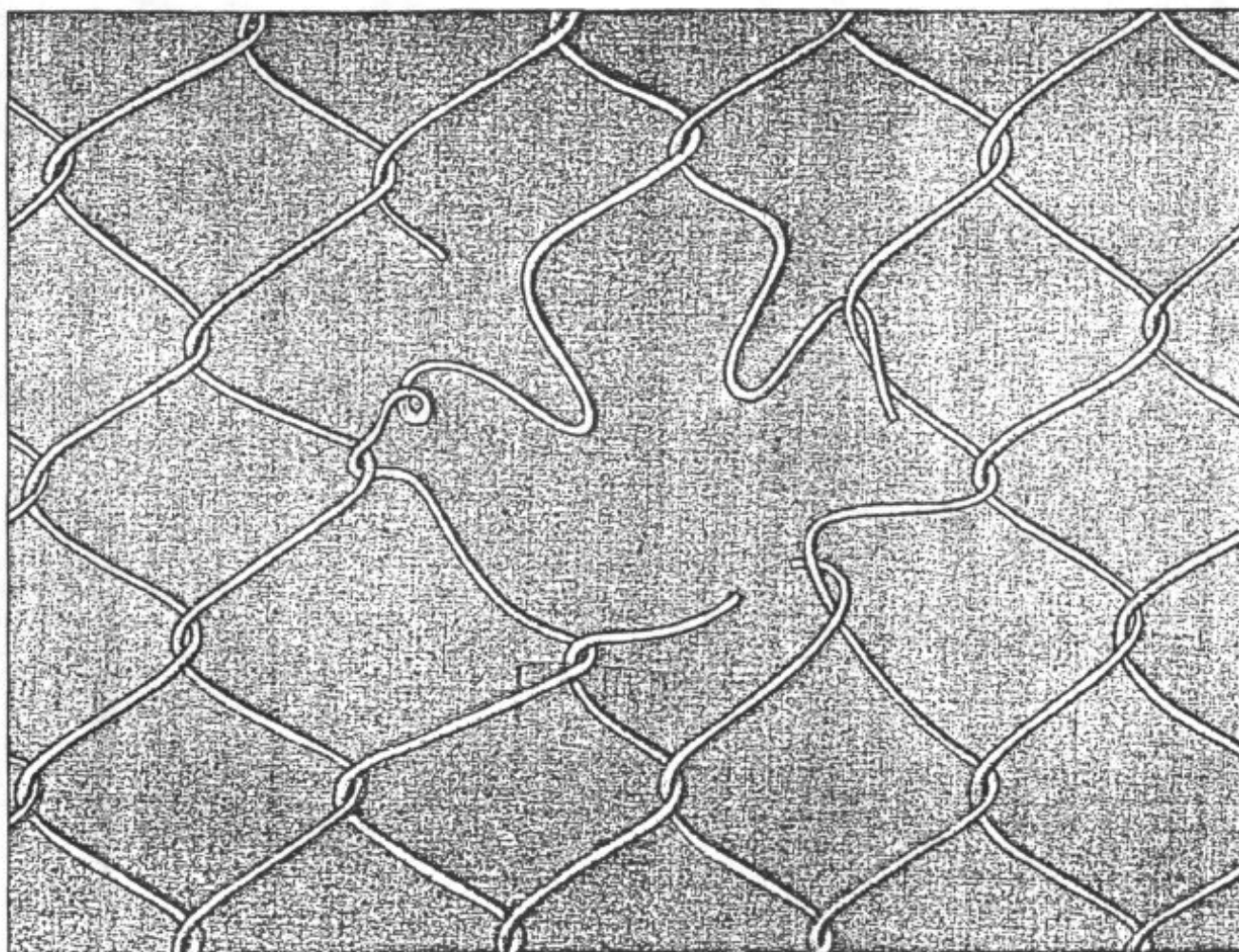

BOLLETÍ-REVISTA DEL CENTRE CULTURAL CARD * FEBRER DE 1986 * Nº 114

EN AQUEST NÚMERO:

- * II Congrés Internacional de la Llengua Catalana (Pàg. 3)
- * OTAN. Opinió dels partits llorencins (Pàg. 4)
- * 13 anys de campaments (Pàg. 10)
- * Inundacions (Pàg. 15)
- * Festes i Costums (Pàg. 16)
- * El català a l'estranger (Pàg. 18)
- * El mestre Artola (Pag. 24)

DONEM UNA OPORTUNITAT A LA PAU

EL REFERÈNDUM DE LA CONFUSIÓ

Si haguéssim de resumir en una paraula la impressió que causa el vinent referèndum sobre l'OTAN damunt el ciutadà de carrer no hi ha dubte que estaria molt aprop del significat que el diccionari dóna al mot "confusió". Són tantes les contradiccions dels dos partits majoritaris al Parlament que no és estrany que un gran nombre de ciutadans no sàpiguen, a hores d'ara, per quina opció s'han de decidir.

D'una banda no sembla lògic que un partit que sempre -i encara ara- s'ha decantat per la integració total, com és AP, prefereixi abstenir-se amb l'únic propòsit de no fer costat al PSOE. És ver que ells demanen una integració total i no aquesta solució parcial que proposa el partit en el Govern, però també ho és que sembla que s'haurien de decidir per una resposta afirmativa per allò de que val més un poc que no-res. La seva fòbia envers els socialistes arriba al punt d'exposar-se a perdre una cosa que ells consideren positiva per tal de no donar una satisfacció als adversaris. Això descomptant els perjudicis polítics que sofriria la imatge del cap de l'oposició si per haver-se abstenut haguéssim de sortir de l'OTAN.

D'altra banda el PSOE afirma que el cor els demana el "no" i el cap els exigeix el "sí". El problema estriba en què ells -els de dalt de tot- tenen els documents que han fet canviar tan radicalment la intenció del seu vot, però com que són absolutament secrets, no ens els poden donar a conèixer. Volem que ens fiem d'ells i que votem en contra del que voldríem -tal com ho faran ells-, però no ens poden explicar les raons, la qual cosa hem de reconèixer que és molt mala de pair.

I si les postures dels partits majoritaris són més aviat confuses, la pregunta que ens han formulat no es queda enrera. ¿Què pot votar una persona que desitja una integració plena a l'Aliança Atlàntica? ¿Què ha de fer un que no vol ni OTAN ni bases americanes? És evident que a un referèndum no pot dir cadascú la seva, però si la pregunta fes referència únicament a l'OTAN i hagués es-

tat formulada sense les tres condicions que hi han avantposat, per ventura hagués guanyat en claredat. Posteriorment el Parlament hauria decidit -en el cas de que la resposta fos afirmativa- les condicions més adequades de permanència.

I davant tot això sorgeix la pregunta: ¿Què hem de fer el dia 12? Per a nosaltres la resposta és clara: anar a votar. Estudiar convenientment -dins les possibilitats de cadascú- les raons que ofereixen els qui argumenten motius de defensa i solidaritat i les dels qui es decanten per una política pacifista i de neutralitat i actuar en conseqüència. L'abstenció significa no fer ús del dret que la Constitució ens atorga i deixa les mans lliures als governants perquè facin el que trobin, i això, sigui quin sigui el partit en el Govern, està en contradicció amb la mateixa essència de la democràcia.

L'ASSOCIACIÓ DE JUBILATS

Pareix ésser que darrerament es respira un aire massa tibant a l'Associació de Jubilats. Les contínues desqualificacions dels uns envers els altres fa que la imatge que dóna el col·lectiu estigui allunyada del concepte de "seny" que sembla que haurien de tenir les persones que viuen la tercera etapa de la vida. Si no s'obliden les diferències personals i els afans de protagonisme d'alguns dels seus membres, es corr el perill -no gens desitjable i dissortadament ja conegut al poble en el sí d'altres grups- de que es xapi l'Associació i cada fracció prengui pel seu vent, amb les imprevisibles conseqüències que això comportaria.

Cal deixar-se anar de protagonismes -més concordants amb mentalitats menys madures- i ésser escrupolosament respectuosos amb els resultats de les eleccions. Només així aconseguirem enfortir una Associació que va partir amb bon peu i que poc a poc va perdent la unitat que necessita per poder subsistir dignament.

OTAN

BERNAT POLIT PDP LLIBERTAT DE VOT

-¿Quina és sa postura d'es teu partit quant a sa permanència d'Espanya a s'OTAN?

-Es partit diu que lo seu és quedar-hi, però a jo me preocupa molt més es torrent que s'OTAN.

-I d'es referèndum ¿què me'n dius?

-Que no s'havia d'haver convocat perquè tanmateix ja hi érem i costarà massa car.

-¿Vos agrada sa pregunta?

-Trobam que està un poc embullada.

-¿Què recomanau an es vostros simpatitzants?

-No recomanam res. Que facin lo que vulguin.

-¿Vos decantau, idò, de ses directrius que ha donat AP?

-Consideram que han de fer lo que trobin. Tanmateix ho faran...

IGNASI HUMBERT PSOE OTAN, SI

-Què opines de sa permanència d'Espanya a s'OTAN?

-¿M'ho demanes a nivell personal o de partit?, que a vegades ses opinions no coincideixen...

-A nivell de partit.

-Pens que quan es partit canvia d'opinió respecte a s'OTAN és perquè té unes raons prou importants que ho justifiquen. Li hagués estat molt més fàcil deixar ses coses tal com estan i no convocar es referèndum, però creu que és millor estar-hi dedins i participar en ses seves decisions que quedar fora i no poder fer valer sa seva opinió. Amb ses bases americanes ve a esser lo mateix que estar dins s'OTAN. Jo no hi veig massa diferència.

-Sa dreta considera que no era necessari es convocar es referèndum. ¿Què hi deis voltros?

-Era una promesa electoral i s'havia de complir, maldament fos previsible que pràcticament tots es partits hi estassin en contra.

-¿Creus que sa pregunta és s'adequada i que està prou clara com perquè tothom la pugui entendre?

-Crec que sí, i a més inclou ses condicions que es Govern considera necessàries per seguir estant dins s'OTAN. Ha posat ets interessos de s'Estat davant es d'es partit.

-¿Quina és sa vostra postura?

-És clarament partidària de seguir dins s'OTAN amb ses tres condicions que posa davant sa pregunta.

TOMEU CARBÓ CDS OTAN, NO

-¿De quina banda està es teu partit en lo de sa permanència dins s'OTAN?

-En aquest sentit ses opinions estan un poc dividides. Actualment estam dedins i és més difícil sortir-ne que haver-hi d'entrar, ara bé, s'opinió d'ets afiliats llorençins és que políticament hem de votar en contra de s'Aliança Atlàntica.

-¿Era necessari convocar es referèndum?

-Es nostre partit en es seu dia va pressionar molt perquè se fes es referèndum, no obstant, jo personalment consider que es diputats tenen sa confiança d'es poble i que no hi emportava convocar-lo.

-¿Han endevinat amb sa pregunta?

-Consider que no és s'adequada. És un poc ambigua i no acaba de reflexar si hi volem estar o no.

-¿Què recomanarieu an es vostros simpatitzants?

-Jo no faré propaganda oberta ni a favor ni en contra, però votaré que no.

OTAN

ANTONI CUC
PSM
OTAN, NO

¿Considerau convenient per Espanya sa permanència dins s'Aliança Atlàntica?

-Es partit, d'ençà que se va fundar -ara fa deu anys-, ha tengut sempre una postura ben clara de neutralitat i pacifisme. Crec que es blocs militars divideixen Europa i converteixen es seus països en satèlits d'ets Estats Units i Rússia. S'única manera d'acabar amb aquests blocs és duguent una política neutralista i pacifista.

-¿Què trobau d'es referèndum?

-Consider que és una primera victòria d'es pacifistes i que el PSOE ha estat a punt de no convocar-lo. Si ho ha fet no ha estat per complir una promesa electoral, sinó perquè sa major part d'es ciutadans li ho exigien.

-¿I de sa pregunta?

-Està molt embullada. Per començar han llevat es terme "OTAN" i hi han posat "Aliança Atlàntica", que és més poc conegut; en es preàmbul es PSOE vol contentar massa gent i corr es perill de no contentar ningú: es primer, que no vol entrar dins s'estructura militar integrada és un absurd, perquè s'OTAN és una aliança militar i dir que no volem éstar dins s'estructura militar d'una aliança militar és una contradicció; referent a sa nuclearització de s'estat, hauríem de ser bastant beneits si creiéssim que ets Estats Units ho consentirien; i en lo de reduir ses bases no té massa importància, perquè si se'n van ets americans i llavonses tornen a través de s'OTAN no haurem aclarit res.

-¿Quina serà, idò sa vostra postura?

-Si es que abans deien no ara volen dir sí, i es que deien sí se volen abstenir, que ho facin. Noltros volem ésser conseqüents amb lo que hem defensat sempre i direm ben clarament que OTAN, NO.

MIQUEL FALERA
AP
ABSTENCIÓ

¿Trobés que hem de quedar dins s'OTAN o mos convé més sotir-ne?

-Jo consider que o hi hem d'estar o no hi hem d'estar i de fet hi estam, i malda-

ment en es referèndum surti no, crec que no sortirem.

-¿No ets partidari, idò, de fer es referèndum?

-Crec que no s'havia d'haver convocat. En Roca ja va dir que es Parlament havia acordat entrar-hi i si ara, per una d'aquelles coses, sortia no ¿què és lo que pinta es Parlament? Jo hi estic completament d'acord.

-¿I què me'n dius de sa pregunta?

-Per a jo és bastant confusa. No acaba d'estar clara.

-¿Què recomanau es d'es partit?

-Abstenció total.

-I si AP és partidaria de quedar dins s'OTAN però s'abstén, i es Govern perdía es referèndum ¿no podria ésser perjudicial p'es vostro partit?

-Jo crec que no, perquè, com t'he dit abans, no sortirem de s'Aliança Atlàntica sigui es que sigui es resultat d'es referèndum.

JUSTO PEREZ
UM
LLIBERTAT DE VOT

-¿Què opina es teu partit sobre sa permanència d'Espanya dins s'OTAN?

-Sa majoria d'es membres d'es Comitè Polític creuen que és millor quedar dins s'Aliança Atlàntica, però no hi ha unanimitat.

-¿I de sa convocatòria d'es referèndum?

-Es referèndum és un assumpto que únicament atany al PSOE, per lo qual noltros no mos manifestam en aquest sentit.

-¿Què trobau de sa pregunta?

-Que no és la més adequada.

-¿Quina postura agafarà, com a partit, Unió Mallorquina?

-Dóna llibertat de vot a tots es seus militants i no recomana res an es simpatitzants. Que votin així com vulguin.

Josep Cortès

OTAN**10 RAONS PER ESSER NEUTRALS**

1.- Restar a l'OTAN incrementa el perill de guerra perquè reforça el domini creixent i la mútua agressivitat dels blocs militars en el món. La neutralitat contribueix a disminuir el perill de guerra, afavoreix la pau i ajuda els pobles que són víctimes d'agressions exteriors.

2.- Romandre en l'OTAN comportarà la instal·lació d'armes nuclears, perquè el comandament de l'OTAN ens reserva com a polvorí nuclear i convencional de reraguarda. La neutralitat és la millor garantia de desnuclearització, de no servir de plataforma agressiva per als uns, i de blanc nuclear per als altres.

3.- L'OTAN no és Europa sinó la divisió d'Europa. L'ingrés en l'Aliança Atlàntica eixampla la bretxa, la divisió oberta a Europa per part de tots dos blocs. La neutralitat activa, si s'amplia el nombre de països no alineats, afavoreix l'alliberament del continent d'armes nuclears i de blocs militars.

4.- L'OTAN no és el món lliure, més aviat fa cada dia menys lliure la part del món que està sota els seus dictats. El sistema bipolar deixa molt poc marge per permetre que les poblacions dels països membres escullin llurs pròpies formes de vida i de govern, i per tant desnaturalitza o impedeix el veritable exercici de la democràcia. La neutralitat activa és garantia de llibertat i d'independència en la presa de tota classe de decisions des de la sobirania popular.

5.- Ni l'OTAN és Europa ni la Comunitat Econòmica Europea ho és tampoc ni la CEE és l'Aliança Atlàntica. Hem de rebutjar el xantatge que pretén vincular una aliança militar amb allò que es presenta com un tractat comercial. Exigim el dret de decidir lliurement i separada sobre la incorporació en ambdues aliances. Ara menys que mai no podem acceptar que les relacions internacionals es fomentin en la prepotència i en la coacció.

6.- Restar a l'OTAN crea enemics i limita la multiplicitat de les relacions exteriors, i per això ens fa depenents en tots els sentits d'una superpotència. La neutralitat activa crea amics i no enemics, permet eliminar dependències i tuteles i ens dona llibertat per establir relacions diversificades i per escollir solidàriament el nostre paper en el món.

7.- Restar a l'OTAN ja està suposant un augment vertiginós de les despeses militars,

mentre es veuen retallades les pensions, les despeses de sanitat o d'ensenyament públic i ja hi ha tres milions d'aturats. La neutralitat activa permetrà adoptar una política de defensa distinta, basada en uns altres principis, que renunciï al costós armament agressiu i que permeti una més gran seguretat i alhora una substancial reducció de les despeses militars.

8.- Restar a l'OTAN està suposant també, per primer cop, la potenciació d'una indústria armamentista que militaritza l'economia. Les mateixes inversions aplicades en el sector civil generen molts més llocs de treball.

9.- Restar a l'OTAN augmentarà la militarització actual del territori, amb la proliferació de noves bases, la realització de maniobres conjuntes i la utilització de soldats en operacions exteriors.

10.- Són els governants -en aquest cas el govern de Felipe González- els qui han de complir la voluntat del poble i no el poble que conformi la seva a la dels seus governants.

Mentre ens reafirmem en el nostre rebuig majoritari de l'OTAN, mostrem a qui governa -aquí i a qualsevol altre país sotmès a un bloc militar- la nostra voluntat de decidir el nostre futur.

L'esperança per la pau descansa en el fet de que els pobles, pertot arreu, decideixin NEUTRALITAT.

I LOVE YOU, TITI

Voldria fer
un poema romàntic i absurd,
un estúpid poema d'amor
per a recitar-te'l.

Vestit, ben vestit.
Americana blava
creuada,
botons d'ancora, daurats.
Oferir-te una flor
i amb la mirada
pecar amb tu de pensament,
paraula i obra;
i amb la mirada
atravessar el temps,
la mar i la distància,
i besar-te
aquests llavis de caramel.lo,
Nastascha Kinsky,
caramel.lo de fraula,
i oferir-te una flor
recitant un poema
ridícul i absurd,
un estúpid poema d'amor.

Però... Ai!
Per a fer això
jo hauria d'esser
un estúpid playboy
ianqui o anglès,
i això no, nineta...!
Això mai!
Tranquil·litza't i comprèn-me,
el nostre amor
és impossible.

Biel Bassa
Tardor de 1985

RIMA BIZANTINA

La gent camina,
la gent afina,
la gent patina,
la gent mesquina.

Mesquina gent
que no s'anima,
que ja no estima.
Ai quina gent!

Genteta fina
que s'acoquina,
corr sa cortina,
no vol saber!

Ja no coordina,
no entèn la rima.
Ja no té fe.

Història, vine!
Demostra els fets,
demostra els drets,
fes de padrina
closca argentina
Que escoltin bé
el que han de fer!

Prest, il·lumina!
que gent mesquina
que ja no estima
més que els diners,
tan sols camina
dins la boirina,
ja no hi veu res,
ni té sortida
de la latrina
per cap indret.

Biel Bassa
Tardor de 1985

Varis

Del 3 al 15 de març la pintora llorencina Antònia Tous Perelló exposarà una mostra dels seus olis a la galeria ciutadana Art Fama, al centre comercial Los Geranios.

La mostra, integrada bàsicament per paisatges onírics, estarà oberta al públic de dilluns a divendres els matins i els capvespres.

És una bona ocasió per a veure cap a on es decanta actualment n'Antònia de Son Soler.

VOLEM
COBRAR!!!

Per una enrabiada d'aquelles que fan arreveixinar es pèls de s'esque-
na, es batle, empenyat perquè li havien baixat es jornal, s'havia ne-
gat sistemàticament a signar es xecs per pagar es sous d'es regidors
corresponents a l'any passat.

Pero ara, com que ha estat fotut i ets il.lustres dirigents de la vila li
han fet amenaces de que o cobraven o no agafaven ses riendes de la
Sala, no li ha quedat més remei que allargar es coll i donar-los lo que
els tocava.

Així que si en coneixeu qualcun ja li podeu dir que vos convidi a beure.

¿Pot assegurar el PSOE que si AP guanya ses eleccions complirà es
tres requisits que posa davant sa pregunta?

Ets estats que actualment estan a s'OTAN ¿consentiran tenir armes
nuclears dins ca-seva i que noltros no en tenguem?

En cas de guerra entre Amèrica i Rússia ¿mos aniria millor ficar--
mos-hi o quedar al marge d'es dos bandos?

Tres preguntes amb una resposta clara: OTAN, NO!

Com tots sabeu, sa paraula "fantasma" té dos significats diferents:
d'una banda s'utilitza per identificar ses bubotes que se passegen amb
un llençol per ses cases abandonades, i de s'altra serveix per anomenar
aquelles persones que presumeixen de prometre coses que mai per mai
fan comptes realitzar.

I com que diven que s'Ajuntament està completament abandonat ¿no
trobau ben natural que estigui ple de fantasmes?

Volem aprofitar aquestes retxes per donar s'enhorabona a l'amo An-
dreu Mesquida, Director General de Consum, per haver rebut diverses
subvencions d'es Govern Autònom destinades a millorar ses instal.la-
cions d'es seu bestiar.

En Taverneta, client habitual de ses carnisseries i peixeteries lloren-
cines -i si no ho creis les ho podeu demanar- s'ha destacat sempre
p'es seu altruisme i sa manca d'interessos personals en totes ses àre-
es que abarca sa direcció general, per sa qual cosa podem considerar
aquestes subvencions com totalment justificades.

Accions com aquesta demostren s'alt grau d'imparcialitat que amara
totes ses iniciatives d'es Govern Balear i que ja va esser ampliament
comentat en lo d'es farratges i ses oliveres.

Continuant amb s'iniciativa que tenguérem l'any passat per aquests dies, feim pú-
blics es "Premis Flor de Card" an es xerramentaris llorencins més destacats:

An en Miquel Falera i an en Tomeu Carbó, premi "la història interminable", perquè
no hi ha forma humana de que se posin d'acord.

An en Miquel Coll, premi "Sant Valentí", perquè estima en Busco més que ahir pe-
rò manco que demà.

A n'Ignasi, premi "La Voz de su Amo", perquè en so referèndum de s'OTAN predi-
ca lo que no creu per fer content es seu partit.

An en Tomeu Busco, premi "Àngela Charming", de sa sèrie "Falcon Crest", perquè
ho vol manejar tot i tanmateix no aclareix res.

A n'Antoni Cuc, premi "El Llanero Solitario", perquè de deu pics nou és s'únic que
vota en contra.

An en Mauri, premi "N'Estel d'Or", perquè és ell que fa sa feina i ses seves germa-
nastres se'n volen dur es mèrit.

Flor de Card

Com que dins aquest bocinet no hi cap cap espipellada sobre es rebumbori que va alçar
es comentari entre AP i PDP, ni sobre ses divergències entre dos regidors del CDS,
passarem un parenostro perquè l'any 2000 tenguem ses aigos canalitzades, que si ses
Altures no mos peguen una sempeteta...

Josep Cortès

ELS PESCADORS DE CORALS

De la documentació que he anat veient aquests darrers anys es desprèn que a Mallorca, des de molt enrera, hi havia pescadors de coral. Els pescadors solien vendre la seva mercaderia a un mercader i signaven una acta davant un notari.

L'any 1425, Gabriel Garbí, pescador ciutadà, va vendre a Pere Net, mercader, el coral que pescaria des de la festa de l'Àngel a un any, a raó de 17 sous la lliura. Semblant contracte signaren amb el mateix mercader els següents pescadors: Jaume Servià, Jaume Roig, Antoni Xanxolo i Lluç Segura, Cristòfol Joan, tots ciutadans, i també aquests alcudiençs: Bernat Gil i Arnau Ponç. (ARM prot. Antoni Contestí C-78 f. 131, 136, 137v, 152v, 181v, 182).

Aquests contractes es van succeint els anys següents: el mes de desembre de 1426, Pere Vallés, pescador i patró de barca, va vendre a Pere Net i Bernat Desclapers, mercaders, tot el coral que pescaria dins un any comptant a partir de la festa de l'Àngel, a raó de 17 sous la lliura. El mes d'abril de 1427, va vendre als mateixos mercaders i al mateix preu tot el coral que pescaria dins aquell any (Id. C-80 f. 143v i 235).

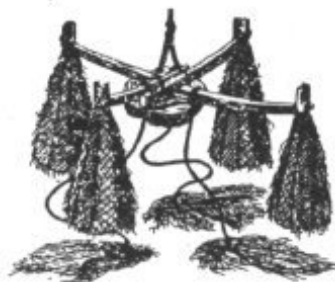
Però sembla que no tot eren facilitats. Dia 21 d'abril de l'any 1491, els pescadors de corals, amb motiu d'una ordinació que consideraren perjudicial, presentaren als jurats de Ciutat una suplicació que comença així: "No ignoren les grans magnificències de vosaltres magnífichs senyors jurats com aquestos proppassats dies és stada presentada una suplicació per part d'en Jacme Climent, Miquel Cors, Phelip Jacme, Gabriel Nicolau e molts altres pescadors de la present Ciutat los quals per la gran multitud no són assí anomenats..." on supliquen i demanen vulguin intercedir davant el lloctinent general del Regne vulgui revocar una crida feta d'orde de l'Infant lloctinent general del senyor Rei, la qual consideren

"grandíssimament perjudicial als dits pescadors per quant en la dite crida és provehit que no's pusque pescar corall per algune persone que no sie vaxal del Rey nostro senyor, lo que no és e altre cosa sinó totall destrucció dels dits pescadors los quals per la major part pesquen los dits corals per mercaders astrangers e fora la nació y domini de le Règia Magestat com dels vessals de aquella com no ignoren vostras magnifi-

cències sie hun ten gran mencament que envides curen del dit exercici axí com curen poch dels altres. E majorment com en los dies passats causant la inòpia dels dits pescadós e los poch guanyys que en lo pescar del peix y altres coses se fa sien stats soccorreguts y subvenguts per los dits strangers moltes de pecúnies de ells prestadors y lèxades per dites necessitats ab pactes y obligacions de pescar per els al temps los dits corals la qual cosa no han trobada ni troban ab los mercaders vassalls de la prefata reyall Magestat d'on se segueix que no podent ara que és lo temps satisfer ab los corals als dits strangers covendrà a aquells per quant no tenen forma de viure, de derelinquir y desemperar le terra y transportar-se en altre part en no poch dan y perjudici lur y de la cose públique". Continuen dient que aquesta ordinació és contra les franqueses del Regne de Mallorca, i continua: "és disposat les mars esser llibres e esser lícit als habitants del present Regne pescar e navegar e usar de les mars e pesques lliberament"; i més avall fan constar: "lo que redunde en no poch perjudici dels dits suplicants los quals per certificació de vostres magnificències són en nombre sus de trecentas personas qui viven del dit exercici".

Aquesta súplica fou acceptada pels jurats els quals la presentaren al lloctinent general del Regne i afegiren que "dits pescadors los quals són en gran nombre los quals ensemps ab lurs cases e família viuen del axercisi de pescar corals e segons se diu són en nombre de mill persones e saria grandíssimo dan del present Regne si los dits pescadors per no haver possibilitat de viura e no podent lliberament exercir lur art o ofici se haurien de mudar a transferir en altres terres e lochs per poder viure". (ARM Suplicacions 41 f. 142v-144v).

Ramon Rosselló

Coralera: ormeig per a pescar els corals.

1972. L'AVENTURA

Tal vegada per ésser el primer o també pel caràcter d'aventura que amarà tot el campament, els records compareixen rabents i clars. Un munt d'anècdotes que, plegadas, configuren un tot clarificador.

Al no haver-hi precedents no es disposà "d'ambientació", "pre-disposicions" dels pares, ni res semblant; conseqüentment la primera cosa que s'havia de cercar, que s'havia de trobar, eren els nins. Uns pares que sense conèixer-nos gaire ens volguessin deixar, per dotze dies, els seus fills.

Trobar un lloc adequat no fou gaire difícil, car comptàvem a l'ajuda d'en Pere Fons, llavors capellà de Son Macià, qui ens féu la bona amb el senyor de s'Hospitalet. Escollírem un rodolet conegut per "Ses mates clares" -no lluny de Cala Virgili- que a nosaltres ens semblarien espessíssimes, perquè... clar els "estudiantetxos" que componíem tot el monitoriatge del campament solament érem tres -en Tomàs, que estudiava COU, n'Antoni d'es Taller", que acabava medicina i un servidor- i amb alguna ajuda externa ho havíem de fer tot. Per exemple, preparar el terreny: aixades, sanalles, algun càvec... Ben de matí ens aixecàvem -no hi ha com aixecar-se de matí per fer un bon jornal- però a les deu, amb els cossos banyats per la suor i les mans plenes de bõfegues, ja havíem acabat els menuts. Un poc més tard vengué a veure'ns en Pere Fons i ja us podeu imaginar les cares -de poema!- que fotérem quan, tot referint-se al clot que havíem de fer servir com a excusat, ens enflocà: "I això pareix un clot de tomàtiga-ra!".

Però la il·lusió era grossa i, poc a poc, anàrem superant barreres i entrebancs, com és ara la paperassa, perquè podeu pensar i creure que a l'any 72 això de fer un campament sense haver de tèmper per una súbita presència de la Guàrdia Civil, duia la seva orenga. Uns dos mesos abans d'iniciar els campaments ens posàrem a complimentar impresos... però aconseguírem tenir els papers estirats i, a més, ens deixàren unes quantes tendes de la OJE.

Hem de confessar i reconèixer que les instal·lacions campamentals resultaren d'una precarietat gairebé inhumana. Tothom dormia a terra damunt un petit jaç d'estepa! L'esgotament físic era l'únic camí per arribar a la son. La taula era una post a dos

palms de terra i el seient uns taulons de picapedrer sobre unes pedres. De cuina, ni parlar-ne: uns fogons -que haguérem de resguardar del vent- i una botella de butà.

Ah!, això sí, teníem cuiner! Un homonet vell que -per la cara d'en Pere Fons- anàvem a cercar cada matí de Cales de Mallorca perquè ens fes el dinar, cosa que duia a terme amb deliciós encert, si tenia a mà un barrelet de vi.

Els berenars i els sopars els fèiem nosaltres mateixos. Invariablement sopàvem de sopa de sobre i alguna cosa més, exceptuant alguns dies, entre els quals hi hem de situar els famosos macarrons que semblaven allò que avui diríem una "pizza" i que, obviament, menjaren els cans de l'amo de la finca.

Teníem l'aigua potable a varis minuts del camí. Diàriament, idò, l'havíem de tragar al campament i havíem de portar els nins a l'aljub per dutxar-se amb dues regadores... Així, mentre un monitor era a la compra, un altre podia treure l'aigua i el que restava l'abocava sobre els nins que sempre la trobaven desesperadament fresca.

I de la feina didàctica, què?

Bona voluntat i no gaire cosa més. És a dir, no ens plantejàrem conscientment cap tipus d'objectius. L'objectiu latent era treure, per primera vegada, un grapat de nins de sota les falces de ses mares.

D'altra banda tant n'Antoni com jo havíem anat repetides vegades als campaments de la OJE -d'alguna manera havíem de convalidar els exàmens de la "Formación

del Espíritu Nacional"-, l'únic model que coneixíem. És fàcil, per tant, treure'n conclusions: fou un campament relativament autoritari on les activitats bàsiques eren les de desenvolupament físic -taules de gimnàsia, caminades, banys...- i les xarles pseudo-escolars -una el matí i l'altra l'horabaixa-, descomptant, és clar!, l'aspecte potser més transcendent i educatiu: les vivències comunitàries dels nins.

Personalment en alguns moments l'he considerat un mal campament: desconeixíem tot un munt de tècniques elementals per realitzar campaments, i el desconeixement generalitzat normalment porta a un cert autoritarisme autodefensiu, però vis ara mateix, en perspectiva, consider que resultà ben vàlid en una doble perspectiva:

a) De cara als infants.

* S'inicià una certa tradició de campaments a Sant Llorenç que ha deixat, com anirem veient, la seva petjada.

* Obviament s'aconseguí aquell objectiu latent del que hem parlat.

* Es possibilità a tots els nins de Sant Llorenç allò que fins aleshores era patrimoni exclusiu dels estudiants -i també, malgrat mantengui ara certes reserves- s'intentà treballar envers el respecte a la natura.

b) A nivell de monitors.

* Resultà un repte a les nostres forces físiques i intel·lectuals al servei d'unes idees que aleshores ens semblaven -eren- progressistes i existencialment humanes.

* Tots els monitors -i també els ajudants externs- treballàrem amb molta il·lusió i respecte entre-personal, el que possibilità -àdhuc en els moments difícils- un entorn relativament distendit i reflexiu.

* D'altra banda agafàrem conscientment una responsabilitat aiximateix important -que potser supravaleuàrem- el que ens va fer sentir per primera vegada una mica "lloques", car en alguns moments -sobretot els vespres- havíem de suplir la tendresa de les mares.

* Amb la vivència d'aquest campament s'establiren uns lligams personals d'allò que algú anomenaria "profunda amistat" que el temps encara no ha estat capaç de borrar.

A mi personalment m'impactà amb força, fins i tot m'espanta una mica la claretat de records, uns matisos que poden parèixer superflus, però que som incapaç de trobar en altres campaments, potser didàcticament més importants o transcendents.

Flor de Card

Bolletí-revista del Card, Centre Cultural de Sant Llorenç des Cardassar.

Adreça: carrer de Sant Llorenç, 36

Telèfon: 569119

Febrer de 1986

Número 114

Dipòsit legal: 765-1973

Edita: Centre Cultural Card

Imprimeix: Apóstol y Civilizador (Petra)

Director: Josep Cortès i Servera

Consell de Direcció: Felip Forteza

Guillem Pont

Guillem Quina

Guillem Soler

Miquel Sureda

COL.LABOREN

	Pau	Portada
Pere J. Llull	Congrés de la llengua	3
Josep Cortès	Entrevistes OTAN	4
	Espipellades	8
	Crònica Informal	14
Pacifistes	10 raons	6
Biel Bassa	Poesia	7
Ramon Rosselló	Pescadors de corals	9
Guillem Pont	Campaments	10
	Festes i Costums	16
	El mestre Artola	24
Maria Galmés	Batec	12
	Si lleu...	22
	Comptabilitat	
Antònia Servera	Batec	12
Xesc Umbert	El temps	13
Andreu Femenias	Ineficàcia	15
Josep Massot	El català a l'estranger	18
Jaume Galmés	Poesia	19
	Esports	23
Guillem Femenias	Poesia	19
Llorenç Artigues	El Còmic	20
	Febrer	21

NOTA

Els articles apareguts en aquesta revista expressen únicament l'opinió dels seus propis autors.

DARRER DIA

Per acomiadar amb bulla el darrer dia, els al.lots del parvulari i els dels cicles inicial i mig de l'escola anaren disfressats a la plaça de l'Ajuntament i passaren el capvespre ballant. A la fotografia els infants de la guarderia convenientment agafats a una corda perquè no se'n perdés cap.

BLAVET

Com cada any per aquest temps, el Dijous Jarder els al.lots s'inflaren d'emblavar les nines, o al revés, que avui en dia l'orde de les coses s'ha capgirat. Sigui com sigui, hi va haver festa, que és el que importa.

CONFERÈNCIES

El dia 13 el Dr. Ramis va fer una conferència a l'Escola per xerrar de les revisions mèdiques escolars i de la parasitosis: pois i cucs.

El dia 20 se'n va fer una altra a l'Escola de Son Carrió sobre la higiene dental. Anava a càrrec d'un equip de sanitat del C.I.M.

Dia 29 de gener en Ventura Rubí, president d'una associació empresarial d'agricultors, va fer una xerrada a sa Rectoria sobre les repercussions que el I.V.A. tindrà damunt els productes del camp.

Maria Galmés
Antònia Servera

RUA

Dia 9 decapvespre es va celebrar la Rua amb bastanta participació infantil. Els disfressats es donaren cita a l'Escola Nacional i baixaren cap a la plaça de l'Ajuntament on es va fer un poc de ball amenitzat per la Banda de Música. Per tal d'animar la festa es repartiren confetti i diverses sorpreses.

SOPAR

Per a celebrar el 14è. aniversari de "Sa Revista" el dia 22 es va fer un sopar al restaurant Salvador, del Port de Manacor, on hi assistiren uns quants col·laboradors. Esperem que l'any que ve poguem celebrar el 15è amb el mateix humor.

OTAN

Dia 24 es va fer a la sala parroquial una xerrada organitzada pel PSOE, on es va tractar del pròxim referèndum sobre la permanència o no a l'Aliança Atlàntica (pareix esser que als socialistes els agrada més aquesta denominació). Es varen tractar els temes de: neutralitat, bases americanes, promeses electorals, incoherència d'Aliança Popular, importància del referèndum, etc. La gent va poder demanar tot el que va voler.

El conferenciant principal va esser l'eurodiputat Felipe Sánchez Cuenca, acompanyat per n'Ignai Humbert i un altre militant del partit.

No es va demanar el Sí al referèndum perquè oficialment encara no estàvem dins la campanya electoral.

NAIXAMENTS

Dia 14 neix a Son Carrió en Marc Galmés Artigues. Els seus pares són en Miquel i n'Antònia. Salut!

NOCES

Eduardo Vallejo Lliteras i Jerònia Genovart Femenias feren l'esclafit dia 22 a Sant Llorenç. Enhorabona!

DEFUNCIONS

N'Aina Grimalt Vives va morir el dia 26 de gener a l'edat de 80 anys, a Sant Llorenç. Al Cel la vegem.

Àngela Busquets Tous, que era viuda, mor a Sant Llorenç dia 4 de febrer a l'edat de 89 anys. Descansi en pau.

Catalina Sureda Pomar deixa aquest món el dia 15. Era llorencina, casada i tenia 82 anys. Al Cel sia.

NOU SECRETARI

El dia 24 de febrer va començar a fer feina el nou secretari de l'Ajuntament, en Miquel Ballester Oliver, natural d'Algaida.

Esperem que aguantí més temps que els seus antecessors i que sigui tan eficient com na Pilar.

EL TEMPS

ESTACIÓ DE CA'N XESC

Dia	litres	fenòmen atmosfèric	vent dominant
1			
2			
3			W
4	2'6	•	E
5	1'6	•	O
6			O
7			
8	0'2	•	
9			
10			
11			
12			
13			
14			
15			
16	0'6	•	
17	11'1	•	N
18			
19			
20			
21	0'2	•	NO
22			
23			D
24	1	•	O
25	0'4	•	N
26			
27	0'9	•	NO
28	6'3	•	SE
29	3'7	Δ B	O
30	8'4	Δ •	SO
31	12'5	•	SO
48'5			

Mes GENER 1986

Temperatures màximes

Dies	graus
10	17

Temperatures mínimes

Dies	graus
18	4

Velocitats màximes del vent

Dies	Qmts/hora
30	65 50
24	60 0

Fenòmen atmosfèric

Pluja	•
Neu	*
Calabruix	Δ
Tempestat	⚡
Boira	≡
Rosada	⌒
Gelada	⌞
Petita nevada	⊠

Què fa

el Consell Insular

en Turisme, Indústria i Comerç

El pilar més important de la nostra economia, rep suport del Consell Insular de Mallorca a través d'estudis i enquestes d'aquest mercat.

El Consell Insular de Mallorca ajuda en general totes les activitats promocionals tant a nivell nacional com "Un hivern a Mallorca", com a nivell internacional —"Congresos anuals d'Agents de Viatges de diverses nacionalitats" "Congrés Mundial de la Tercera Edat (FIAPA)"—.

Edita guies, mapes, cartells i altres publicacions destinades a facilitar el coneixement de l'illa.

També mereix destacar-se la campanya de neteja de platges i altres llocs d'interès turístic.

Manté oberta una oficina d'informació turística a Alemanya i hi ha previstions d'obrir-ne una altra al Regne Unit.

Col·labora també amb les oficines de turisme que hi ha en els municipis turístics.

Anualment distribueix el cànon d'energia entre els ajuntaments afectats per la producció i la transformació energètica.

Promou la celebració de conferències, fires i cursos que activin la indústria i el comerç.

Subvenciona i impulsa l'ús d'energies alternatives.

Consell Insular
de Mallorca

cl. Palau Reial, 1

Ara no sé per on he de començar! Per una banda podria iniciar la meua crònica fent una semblança entre un plat de burballes i el saló d'actes de la Sala, tal era l'embull de fils que cobrien el trespol de l'escenari per tal de donar corrent al nou i flamant equip de gravació que hi han entaferat; tampoc no seria desencertat el fer referència a l'amabilíssim ambient que s'hi respirava i que feia pensar que ens trobàvem davant una colla de joves en plena lluna de mel; així com també és digne de mencionar la deferència que tengueren envers el públic -es Brutet i jo- quan ens oferiren les encoixinades cadires d'en Mauri i n'Antoni Ordinas -absents juntament amb el batle- per tal de preservar les nostres anques dels rostidíssims bancs del públic...

-¿I vos hi vàreu seure?

-No. Cadascú ha de seure en el seu lloc.

Començaren l'orde del dia amb una gastera rabiosa. La Comissió Territorial del II Congrés Internacional de la Llengua Catalana els va demanar una col·laboració econòmica de 150.000 ptes. per ajudar a les nombroses despeses que comportarà la seva celebració, però n'Antoni Cuc, fent honor a l'esperit nacionalista que amara el seu partit, va considerar que a l'Ajuntament de Sant Llorenç li tocava quedar molt més bé i va proposar que l'aportació llorencina fos de 250.000 ptes. N'Ignasi, portaveu del PSOE, va estar d'acord amb n'Antoni i, a més, va fer vots perquè la Corporació no solament fes aquesta aportació econòmica, sinó que dugués una política lingüística més consonant amb el programa que feia anys s'havia aprovat. Els demés regidors recolzaren vivament aquesta postura i el punt quedà aprovat per unanimitat.

-En Falera també?

-En Falera també.

-Alabat sia Déu! S'ha convertit a la fe lingüística!

Dins el mateix punt la revista "Editur", dedicada íntegrament a la promoció turística, es va oferir per insertar dues pàgines de publicitat de la zona costera llorencina per 250.000 ptes., oferiment que fou acceptat per la nostra Corporació amb l'única abstenció de n'Antoni Cuc, que no va considerar oportú aprofitar la xeripa.

Per acabar d'arrodonir les peticions d'ajuda econòmica acordaren continuar amb les 19.600 ptes. mensuals que paguen a la logopeda que ajuda a superar els defectes de pronunciació d'alguns al·lots de l'escola.

-¿I a Flor de Card no li donaren res?

-No, fiet, a Flor de Card no li donaren res.

A un altre punt tractaren l'assumpte de l'equip de gravació. Resulta que el batle, per tal d'evitar possibles discussions a l'hora de resoldre si un havia o no havia dit allò o allò altre, va fer instal·lar un magnetòfon i tres micros, valorats en 600.000 ptes, dins el saló d'actes sense donar-ne part al Consistori. Els regidors estaren d'acord amb la instal·lació però no amb la manera com s'havia duit a terme. Trobaren que totes les cases comercials havien de tenir dret a fer ofertes i acordaren que n'hi hagués tres que fessin pressupost i llavors ells decidirien amb quina es quedaven.

-¿I tanta falta fa gravar els plens si fins ara no havien tengut cap problema?

-Si els manacorins en tenen no veig perquè no n'hem de poder tenir noltros!

-Però els manacorins sempre han estat un poc bufes...

-No t'afiquis amb els manacorins que ara ve lo de Son Ribot.

-¿O hi arriben a fer l'abocador?

-Sí, lo que un poc més endins. Asfaltaran el camí de So n'Avinent per no haver de passar per dins el poble i miraran si ho vol pagar la Mancomunitat o el Consell de Mallorca. N'Antoni Sansó va votar en contra de l'acord perquè considerava que s'havia d'haver fet un concurs per comprar uns terrenys, en lloc d'adjudicar-ho directament a Son Ribot. En Pere de Son Vives no ho devia veure gaire clar, ja que a l'hora de les votacions va optar per l'abstenció.

-N'hi ha hagut d'embulls amb aquest abocador...

-I espera, que encara no l'han començat!

-Si no hi duen els GEOS a posar orde...

-A la Policia Especial val més que no l'hi duguin, que ja els basta bé amb el brou que hi ha per allà abaix...

-¿Que hi ha res de nou?

-Pareix esser que els encarregats de Son Servera i Sant Llorenç no s'acaben d'enten-

dre i a cada instant tenen emperons sobre si ara comandes tu o ara jo, i si també han d'anar a Son Servera si hi fan falta o si només s'han de limitar a la zona costera... La situació ha arribat a estar tan estirada que l'altre dia feren una reunió per tal d'acordar una mica de reglament. Sembla que durant dos mesos se'n cuidarà en Perlito jove i després ja en tornaran parlar.

-¿I què deia aquest reglament?

-Jesús, que havien de tenir independència dels polítics, que el qui no complís les tasques burocràtiques i de persecució de la delinqüència seria destituït, que havien d'esser policies d'élite...

-Com en Rambo?

-Per l'estil. Per cert, que n'Antoni Cuc ho va trobar un sentidet exagerat això de dir policies d'élite als "Perlito Boys".

-¿I no seria millor que cada poble se'n cuidés dels seus i s'haurien acabat les discussions?

-Jo trob que sí. Amb els anys que fa que som veïnats hi ha hagut poques vegades que els "granots" s'hagin entès amb els "burregos" quan han emprès un assumpte amigues.

Josep Cortès

INEFICÀCIA I IRRESPONSABILITAT

Sembla que aquestes paraules són vàlides i suficients per definir la majoria dels nostres regidors i, sobretot, el nostre batle. Em referesc a irresponsabilitat i ineficàcia a l'hora de solucionar els problemes del poble.

Com tots podem recordar, ara fa quatre mesos ens trobàrem amb unes inundacions. La Corporació en aquells moments va deixar passar el problema fins que, al cap de deu dies i davant les pressions populars, es varen reunir per parlar-ne.

He de confessar que per una part vaig quedar content de les solucions preses pels regidors en aquell ple, però per altra banda em feia mala espina, ja que a l'any 1982 s'havia dit exactament el mateix i els problemes encara continuaven. Els regidors, per unanimitat, es comprometeren a que si passats tres mesos no estaven fetes les accions acordades per part dels organismes competents, l'Ajuntament iniciaria les obres a càrrec del pressupost municipal.

Ha passat ja el temps i són molt poques les coses que s'han fet així com les que s'havien acordat i encara no s'han començat, entre les quals podem anomenar:

* La presa. S'havia de mirar el lloc més indicat per emplaçar-la i s'havien de posar en contacte amb els propietaris afectats.

* El pont de la carretera d'Artà. Acordaren que farien gestions per alçar-lo i encara no hi han fet res.

* El pas de davall la gasolinera. Només han arreglat l'entrada deixant la sortida tal com estava, la qual cosa podria donar lloc a un embús de conseqüències imprevisibles.

* Canvi de lloc de la gasolinera. Havien de dur al ple la proposta de cercar un solar per si de cas es podia traslladar-la de lloc.

* Tractar el tema de les aigües brutes i netes.

Després de veure el què passa, podem dir sense por d'insultar ni ofendre ningú que la major part dels nostres regidors són uns incompetents, uns irresponsables i, sobretot, uns ineficaços.

Ja és ben hora que tots junts pressionem aquestes persones que circumstancialment i accidental regeixen el nostre poble, esperem que per poc temps, ja que més malament és difícil fer-ho, i els obliguem a complir els seus propis acords.

És hora de que els nostres regidors -i sobretot el batle- obrin els ulls i s'enfrontin amb el problema més important que té el nostre poble: les aigües.

ESPORTS

SOLER »« PONT

Carrer Nou, 35 T.569310 SANT LLORENÇ.

RESTAURANT

SALVADOR

POLLASTRES ROSTITS

PORTO CRISTO

Sureda, 1
Telèfon 570624

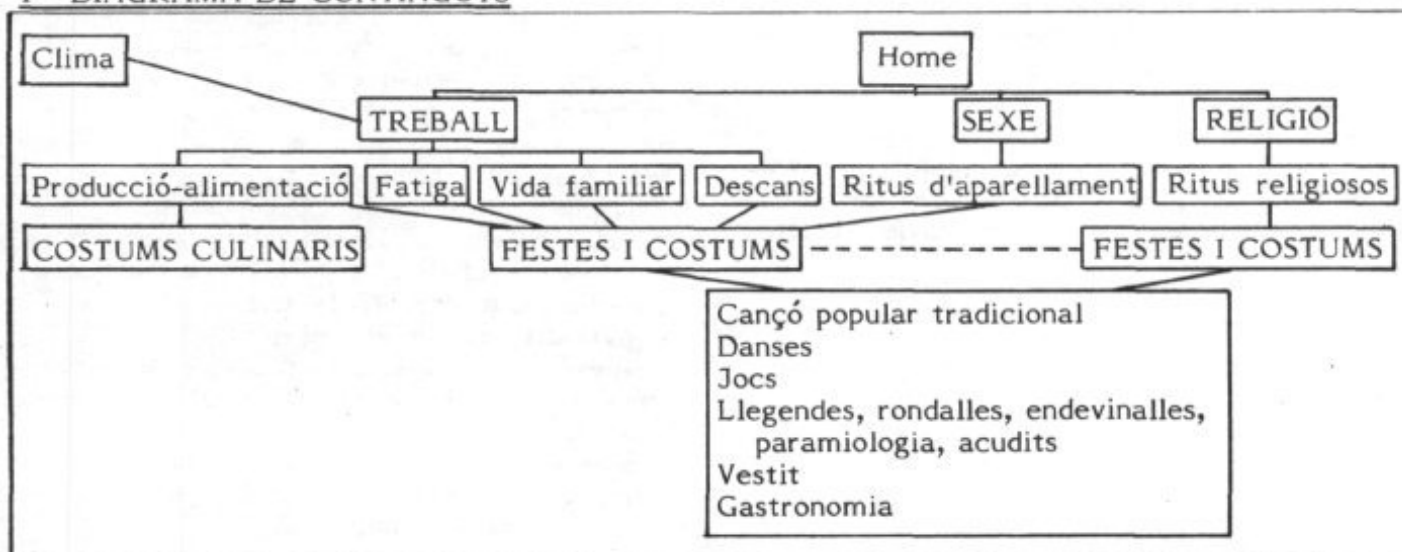

AQUEST ARTICLE ESTÀ PATROCINAT PER LA CONSELLERIA D'EDUCACIÓ I CULTURA DEL GOVERN BALEAR, I HA ESTAT GESTIONAT A TRAVÉS DE L'ASSOCIACIÓ DE LA PREMSA FORANA DE MALLORCA.

Guillem Pont

I - DIAGRAMA DE CONTINGUTS

II - OBJECTIUS GENERALS

- descriure el treball, sexe i religió com a elements determinants de festes i costums.
- Diferenciar els elements integrants de cadascuna de les festes.
- Comentar el sentit de participació.

Cada objectiu general enquadra les tres àrees -cognoscitiva, afectiva i psicomotriu- descrites en els estudis de Bloom.

III - ELEMENTS REALS ACTUALS

* 8 de setembre, Nativitat de la Mare de Déu.

Festa coneguda també pel nom de "la Mare de Déu dels missatges" al ésser la data del canvi de lloc de treball de la gent que treballava a les possessions. És inici i acabament del cicle de les festes pre-cristianes del blat i, en definitiva, de tot el cicle agrícola. La importància és ben palpable al ésser festa patronal o "patrona" de vuit pobles de Mallorca (a Santa Margalida es fa la festa de la Beata). Festa, idò, ben generalitzada i solament superada -a nivell de calendari laboral i deixant de banda les "Festes Nacionals"- per Sant Antoni i les "segones" o "mitjanes" festes de Nadal i Pasqua.

* 29 de setembre, Sant Miquel.

Comença el nou cicle anyal; inici caracteritzat pel sementer -la sembra- i la verema.

Les nits comencen a allargar-se i... bon temps per anar de rondalles.

* Octubre, festes del most.

Després de la verema (i amb relleu especial a Binissalem).

Cançons de picat, jotes i mateixes i... els fideus amb cabra salvatge, sopar dels "tais".

* Octubre, cercades d'esclatasangs i altres bolets.

* Octubre, fires.

Sobretot a la part meridional del Pla (Campos, Llucmajor, Porreres, Santanyí).

* 21 d'octubre, Festa de les Verges.

Caracteritzada pels bunyols i les cançons.

* 1 i 2 de novembre, Tots Sants i els Morts

Temps de pau en el camp, eixarmar voreres, exsecallar... bon temps per recordar els avantpassats. Ahir repic de campanes tota la nit i misses a balquena.

* Novembre, festa de l'Oliva (en acabar la collita)

* Desembre, ses Matances.

Cal fer provisions de carn per a tot l'any mentre els blats van creixent. La gent va descansada i... s'hi escau un ball d'aquells tan vitencs!

* 25 de desembre, Nadal.

Festa solsticial i religiosa. Matines, torró, coca de Nadal, el dinar familiar, neules, can-

cons, el betlem...

* 1er. de gener, Cap d'any.

S'inclou dins les festes nadalenques.

* 5 de gener, els Reis.

Significa l'acabatall de les festes nadalenques. Obsequis -ahir calcetins, avui juguetes- als infants.

* 17 de gener, sant Antoni Abat.

Patró dels animals. Festa amb relleu especial a Sa Pobla, Artà, Manacor... i que aquests darrers anys ha sofert una clara pujança (onze pobles fan festa "oficial"; molts d'altres fan "mitja festa" i alguns l'han traspasada al diumenge següent). Va precedida dels foguerons.

* 20 de gener, Sant Sebastià.

Patró de Ciutat. Festa desapareguda gairebé a tots els pobles. Abans se solia fer, motivada per la pesta.

* 3 de febrer, Sant Blai.

Festa de caire religiós en la qual, a més d'untar el coll d'oli, es beneeixen els fruits ("senyorets" de diverses formes, galetes, fruites...)

* Febrer, darrers dies.

Dies de bulla que precedeixen la quarema. "Sa Rua" a Ciutat, fresses i ximbombades pertot arreu; greixoneres dolces i de porc, ensaimades amb sobrassada... Dies forts, el Dijous Jarder i el Darrer Dia.

* Febrer-març, la Quarema.

Entra amb el Dimecres de Cendra. Temps d'abstinència i de sermons. Ahir abstinència radical, carn, joc...

* Març-abril, Pasqua.

Després de la llarga abstinència quaresmal, l'esclat de la festa ramadera (pasqua#pasurar, pas). Cançons de "sales", visita a les "cases santes", processons -l'"enquentro" amb els botets o capades característiques-, l'anyell, panades, cocarrois, freixura, flaons, rubiols... centurions i el salpàs.

* Abril, romeries.

Després de Pasqua hi havia les processons rogacionals a les ermites de Mallorca (incloses dins les festes de la florida del blat), avui convertides en "barena" o excursions. Festa que, per imperatius de treball -no agrari- ha decaigut molt. Sobresurten la romeria de la Verge del Cocó i la del Puig de Sant Miquel.

* Maig, mes de Maria.

Antigament es feia gairebé a totes les cases. Avui sòlament es fa a les esglésies. (A-

bans alguns fins i tot l'adelantaven en quinze dies per no entorpir la sega de les faves).

* Maig, la tosa.

Operació consistent en tondre les ovelles. El pagès ho sol agafar com a una mitja festa que acaba amb un bon dinar.

* Maig, Moros i Cristians.

Festa guerrera, sòlament conservada a Sóller i Pollença.

* Juny, "Pel juny la falç al puny", diu l'acudit. Ja han començat les messes, el llarg treball de recollida dels cereals que no acabarà fins a l'amagatzematge de la palla. També se sol fer formatge i es recull la mel. Comença l'esclat de festes patronals.

Juny, el Corpus.

Festa dels domassos i de les flors. Tradicions gegantines. A Pollença surten "les Àguiles" (dansa religiosa).

* 24 de juny, Sant Joan.

Se solien sembrar clavellers. És la festa en què solia sortir "Sant Joan Pelós" (dansa religiosa) a Felanitx, Son Carrió, Sant Llorenç...

* Juliol-agost.

En haver acabades "ses messes" la gent del camp solia anar a "rentar-se" a la mar. Era una diada de ple i guanyat descans.

* Agost, festes patronals (també n'hi ha al maig, juny, juliol...).

Coincidint amb la feina acabada del camp (sòlament falta la recolecció dels fruits dels arbres: figues, ametles, garroves...) gran nombre de pobles (setze) fan les festes patronals: xeremies, correguda del pollastre, missa major, un dinar que no es queda al darrera i una bona revetla. També se solen ballar les dances religioses: "cavallets" a Pollença, Artà i Felanitx; "moratons" a Manacor i "cossiers" a Montuïri i Algaida (també solien ballar el dia de la "Mare de Déu Morta" -15 d'agost-)

ALTRES

3 de maig. Antigament festa de la Santa Creu. Es feia la bendició dels fruits.

22 de maig, Santa Rita, advocada dels impossibles. Tradició agustiniana. Se solia donar una rosa.

29 de juny, Sant Pere. Dia 30, Sant Marçal (el sant del romàtic).

50 dies després de Pasqua, Cinquagema o Pasqua Granada. Festa del Regne d'Aragó, avui perduda. També era doble. Segueix a Catalunya i Menorca.

ELS ESTUDIS SOBRE LA NOSTRA LLENGUA A L'ESTRANGER

per Josep Massot i Muntaner

Cada vegada són més els mallorquins conscients del fet que la nostra llengua té una història que no podem oblidar i ha estat i és vehicle d'una literatura important, ja des de l'edat mitjana. I llevat dels ignorants i dels obstinats, tothom sap que es tracta d'una llengua romànica -derivada, per tant, del llatí- que en diverses varietat dialectals es parla no solament a les nostres illes Balears i Pitiüses, sinó també al Principat de Catalunya, al departament francès anomenat dels "Pirineus orientals" -a l'antic regne de Mallorca-, al País Valencià, a una extensa franja d'Aragó i a la ciutat italiana de l'Alguer, a Sardenya.

Probablement no són tants, però, els qui saben que el català -en la seva forma literària i en les seves variants dialectals- és objecte d'estudi a moltes universitats d'arreu del món. Ja des de molt antic, hi ha hagut una tradició considerable d'estudis lul·listics. Ramon Llull, una de les figures més suggestives que ha donat Mallorca en totes les èpoques, va viure a França i hi va deixar una bona colla d'amics, i les seves obres i el seu pensament foren vindicats o atacats a tot Europa, no solament a França, a Itàlia o a Alemanya, sinó fins i tot a Rússia, on es conserven manuscrits que mereixen que qualcú s'hi dediqui a fons, segons l'opinió d'Elena Wolff, de l'Acadèmia de les Ciències de Moscou, bona coneixedora de les llengües romàniques, que parla i escriu amb una relativa correcció el català. El lul·lisme modern, d'altra banda, ha tengut grans representants estrangers, alguns molt relacionats amb Mallorca, com R. Pring-Mill, autor d'El microcosmos lul·lià (publicat per l'Editorial Moll), que visqué de petit a la nostra illa, o Anthony Bonner, que hi viu habitualment i és conegut sobretot per la seva dedicació al GOB, el qual col·labora sovint a la revista "Estudios Lulianos" -òrgan de l'Escola Lul·listica Mallorquina, molts "mestres" de la qual són estrangers- i que acaba de publicar als Estats Units dos enormes volums que tradueixen a l'anglès una àmplia selecció de les obres de Ramon Llull.

La Gran Bretanya i Irlanda han tengut des de fa molts anys a les seves universitats

la llengua i la literatura catalanes com una assignatura d'un cert relleu. Conseqüentment, són molts els anglesos que saben llegir i parlar la nostra llengua, que han assistit -juntament amb estudiants de molts altres països- als cursos per a estrangers que organitza des de fa molts anys l'Institut d'Estudis Catalans a Barcelona, i que es dediquen d'una manera o altra a l'estudi de la llengua, la literatura o la cultura dels Països Catalans. N'és una bona mostra l'existència de l'Anglo-Catalan Society, associació que cada any celebra unes quantes sessions i que ha publicat o ha estimulat llibres i articles de revista ben interessants.

A França, s'ha mantengut sempre el caliu dels estudis catalans, en part duits a terme per intel·lectuals procedents del Rosselló, com Josep-Sebastià Pons o Joan Amade. Fou precisament el fill de Joan Amade que, com a prefecte de París, permeté l'obertura d'un Centre d'Estudis Catalans a la Sorbona i parlà en català als sorpresos barcelonins que l'anaven a veure juntament amb autoritats acadèmiques franceses. De fa temps, hi ha el projecte que els francesos que treballen sobre temes catalans s'agrupin en una associació semblant a la britànica.

Aquestes associacions són ja un fet als països germànics (Alemanya, Suïssa i Àustria), on fa uns quants anys va esser fundada l'anomenada Deutsch-katalanische Gesellschaft -impulsada per Til Stegmann, entusiasta divulgador de la nostra cultura a Alemanya-, i a Itàlia, on existeix des d'abans una Associazione Italiana di Studi Catalani. Aquestes associacions agrupen historiadors, lingüistes i historiadors de la literatura, que en molts casos han fet i fan contribucions molt notables en el seu camp i formen, a les universitats respectives, noves generacions d'estudiants. Vull subratllar el nom de la universitat de Basilea, a Suïssa, on Germà Colon ha creat una autèntica escola, d'on han sortit treballs dignes d'esser destacats sobre Ramon Llull i sobre el Llibre del Consolat del Mar, entre molts altres.

També als Estats Units i al Canadà abunden els estudiosos de la nostra llengua, catalans "trasplantats" o americans o canadencs, els quals s'han agrupat igualment en la North American Catalan Society. Aquesta associació celebra col·loquis multitudinaris cada dos anys, les actes dels quals han estat publicades amb regularitat (n'acaba de sortir el quart volum, a les Publicacions de l'Ab-

dia de Montserrat6.

Molts d'aquests i molts d'altres "catalanò-fils" estan en contacte a través de l'Associació Internacional de Llengua i Literatura Catalanes, amb seu teòrica a Amsterdam, de la qual parlarem un altre dia.

Tot plegat és un panorama engrescador i digne d'esser més conegut. ¿No és sorprenent que molts estudis sobre el català hagin estat duits a terme a l'estranger mentre la nostra llengua era prohibida a les nostres universitats?

NO,
no vull mirar el rellotge:
no m'interessen
en aquests moments
les coordenades espai-temps.
Ara,
només vull gaudir d'aquest instant
on tu estàs amb mi
i jo estic amb tu.
I no t'amoinis p'en Kronos,
malgrat no poguem vèncer-lo
no estaria gens malament
viure'l com si
realment
fos
etern.

Jaume Galmés

II

Al racó de la porta
entrant a mà dreta
es deixaven veure ridículment amagats
uns quants cervells aparcats.

Però això no era tot!
Al racó de l'esquerra també n'hi havia
i als dos racons d'abaix
i davall les taules
i vora les màquines ..... pertot arreu!
amb el gest fred, trist, de qui no troba
ni pot fer camí.

Mentrestant, eixams de cossos atlètics,
estèticament perfectes!
daurats com el llautó,
coberts de sedes plastificades,
es deixaven dur per l'harmonia
de la moda en "stereo".

Era el "Pub" de moda
o la mort de l'home?

Guillem Femenias

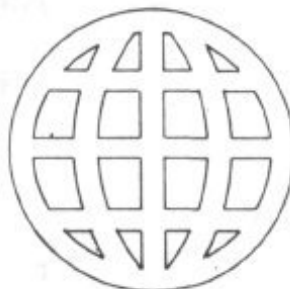
És en aquests moments,
quan estic sol
i veig evident
que no tinc consol,
quan em sobrevé el gran dubte:
Estic caminant damunt les meves petjades
o, per contra,
estic avançant per un camí fora fi?
TRIVIALITAT?

Data desconeguda

Jaume Galmés

ELECTRICITAT DE L'AUTOMÒBIL
Telèfon 569505 * SANT LLORENÇ

**BINGO
SALA
IMPERIAL**

* Dies feiners, a partir de les 6
* Dissabtes i festius, a partir de les 5

MANACOR

EN BABI DOC (DUVALIER), QUAN ESTAVA A FRANÇA

BRRR!! A HAWAII TAMPOC EM VOLEN! SI AIXÒ SE-
GUEIX AIXÍ A L'ÚNIC LLOC ON PODRÉ ANAR
SERÀ A LA MERD...

PODEM DEMANAR ASSIL POLÍTIC A ALTRES PAÍOS.

SI, SI, SEMPRE QUE ME REGALIN UN PALAU AMB PISCINA I QUE NO S'HI PASSI FRED.

HEM D'ANAR-MOS AVIAT,
ELS FRANCESOS PREPAREN
UNA GUILLOTINA !!

EE.UU.
MALLORCA
LA FRANG
GRECIA
HAWAII
AUSTRALIA
SON NEGRE

LE MONDE LI RONDE

LA RIGUE 586

EL REFERENDUM

NO TENE RAVÓ!
NO ÉS VERITAT!

DIVEN QUE EL
REFERENDUM
SER UNA LLUITA EN-
TRE TU I JO!

BÉ, PERÒ JO GUANYARÉ!

RAVE !!

CALB /

GAT, NASSUT!

GUANYARÉ
30 /

EN DUVALIER

És el temps de sembrar el cànem. Fins a temps recents havia estat costum estès que cada pagesia plantés una extensió de lli o de cànem per tal d'obtenir la fibra textil necessària per a les conveniències de la família. Havia estat molt general que totes les feines inherents a les tasques del teixit i del vestir fossin de patrimoni exclusiu de les dones, des del fangar i preparar la terra, sembrar el lli, collir-lo i laborar-lo fins a deixar-lo apte per a poder ésser teixit, teixir-lo i tallar i cosir els vestits.

Per distingir les robes de factura casolana de les industrials, i encara més les de cotó o d'altres fibres foranes de les de lli o de cànem, hom qualificava les familiars de "drap" de casa, apel·latiu que comportava la màxima garantia de qualitat i durada.

S'inicia ara la temporada dels vents, com ens diu molt bé el refrany:

Per Sant Vicenç
paren els gels
i vénen els vents,

per la qual cosa és un temps molt adequat per a fer volar estels.

Dia 2, la Mare de Déu del Candelero.-Diu la veu popular que, en passar la processó que conduïa la imatge de la Mare de Déu, tots els malalts es van aixecar i van sortir pels balcons i finestres a fi de veure-la, i que tants com la van veure restaren guarits al moment. Com a signe de màxima devoció, els fidels van posar una candela encesa en mans de la imatge, candela que va durar tot el curs de la processó. És per això que va rebre el nom de Mare de Déu del Candelero.

Dia 3, sant Blai.- Advocat contra el mal de coll. Antigament havia estat costum que la gent portés a beneir una panereta de fruites, senyorets i llevat.

El tenien per patró els cantaires i d'altres gents que per raó de llur ofici haguessin de cridar o de parlar molt.

Dia 9, santa Apolònia.- Segons la llegenda, santa Apolònia estava casada amb un home molt geniüt i furiós que sovint li pegava durament. Avorrida, la pobre muller va fugir de la llar conjugal, però Jesús, en una aparició li va fer veure que tothom havia d'aguantar la seva pròpia creu. Quan va tornar a casa, el seu martit, sense dir-li paraula li ventà un parell de bufetades tan fortes que li féu saltar tots els queixals i totes les dents de la boca. És per això que santa Apolònia és advocada pel mal de queixal i també per donar paciència, resignació i conformació a les dones que tenen els marits geniüts i intractables.

BANC ESPANYOL DE CRÈDIT

BANESTO

La major empresa bancària d'Espanya al seu servei.

AUTOESCOLA CARDASSAR

major, 22

VIDRES I MIRALLS

CRISTALLERIA Sant Llorenç

Carrer Major, 71
Telèfon 56 92 11

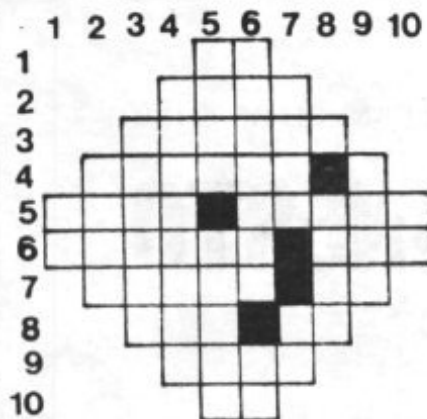
CA'S SERVERI

TALLER
MECÀNIC
REPARACIONS
EN GENERAL

Cardassar, 25 * SANT LLORENÇ

MOTS CREUATS

HORITZONTALS.- 1.-Nota musical. 2.-Peça de roba llarga, folgada, oberta de davant, sense mànigues, que es porta tirada a les espatlles cobrint el vestit. 3.-La part d'una bota, feta de cuir o tela. 4.-Document en què hom compromet a pagar una quantitat en un temps determinat. Consonant. 5.-Mamífer rosegador. Esbatement. 6.-Qualsevol sal de l'àcid urànic. El senyor respecte als criats. 7.-Eina de sabater que es compon d'un ferro amb una punxa molt fina, un mànec de fusta i serveix per a foradar, cosir, i repuntar. És la tercera persona del pretèrit perfet del verb donar o dar. 8.-Altar. Gos. 9.-Ara mateix. 10.-Article contracte.

VERTICALS.- 1.-Símbol del ruteni. 2.-És la tercera persona del present d'indicatiu del verb parar. 3.-La nostra llengua. 4.-Cagadora, comuna. 5.-Dona noble. Acció d'anar a un indret. 6.-Obra teatral lleugera amb fragments musicats. Pronom. 7.-Al rev. Pedicel filamentós de la càpsula de les molles. Símbol del cesi. 8.-Nom de lletra. Guaita. 9.-Cadascuna de les darreres branques d'un arbre portadores de fulles. 10.-Grau d'elevació d'un so, que depèn de la major o menor rapidesa de les vibracions del cos sonor.

SOPA DE LLETRES

A Q U I M I C D L U
S R A D I O R S A R
D C C D E F I O F C
F E R B I D E F H I
G S J L N K N R M T
B I O I P Q R E R S
D T A N T A L A C O
R E N E G I X O I X
O A R G E N T B Z I
P D F G H I N L F O

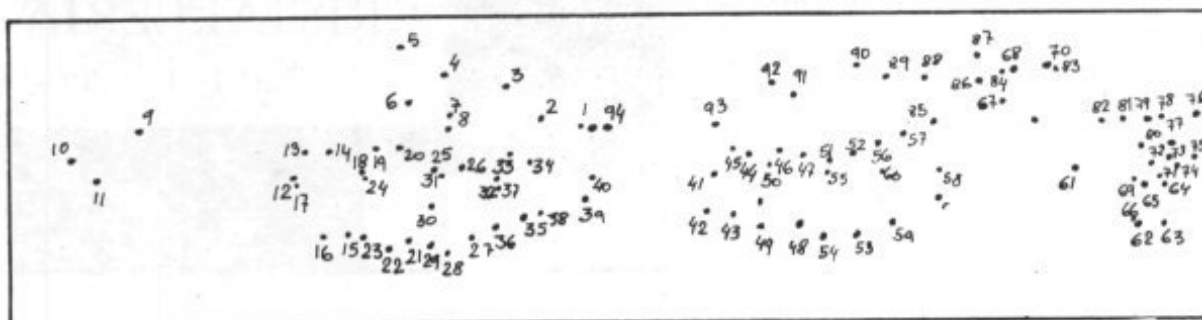
Dins aquest embull de lletres hi trobareu els noms de deu elements químics.

FUGA DE VOCALS

_ N _ T _ R _ N G _
_ _ N T _ R _ N G _ ,
_ N P _ N _ T _ D _ Q _ _ T R _
_ _ N B _ T _ F _ R R _ .

Maria Galmés

SOLUCIONS

Una teringa
! un teringo
! un panet de quatre
! un botifarro.

FUGA DE VOCALS

D O
C A P A
C A M E T A
P A G A R E
R A T A
U R A N A T
D A
A L E N A
C A
A D E S
A L

MOTS CREUATS

R A D I O R S
C F O O
E R B I D E F
S N R
I
T A N T A L O
N E G I X O
A R G E N T

SOPA DE LLETRES

Des que va guanyar al Pollença, el Cardassar només ha aconseguit un punt. Amb aquest pobre balanç no resulta massa difícil comprendre perquè es troba amb cinc negatius i col·locat a la 14ena. posició. El perquè de tot això pens que s'ha de veure en funció d'una irregularitat en els seus darrers partits i, per què no?, d'una sort que, ara per ara, no es porta massa bé amb el Cardassar.

Passem, si voleu, a veure o, millor dit, a recordar un poc els esdeveniments dels darrers cinc partits.

CULTURAL 1, CARDASSAR 0.

Encara que no ho sembli, l'equip del Port de Pollença ha estat un dels rivals més fluïdos amb qui s'ha topat el Cardassar. Si abans parlava de la sort, de la mala sort, aquest partit n'és un bon exemple: els llorencins, d'entre les seves múltiples ocasions per marcar, varen enviar dues pilotes a la fusta del marc contrari. I això no va ésser tot: cal dir que l'únic gol d'aquest partit vengué propiciat per una errada defensiva.

CARDASSAR 0, LLOSETENSE 1.

Molta expectació al "Moleter" per veure el partit disputat pels llorencins amb el primer classificat de la Preferent. La veritat, no es pot dir que el nivell del partit respongués a l'expectació que ara us deia. Si dic això és perquè la història d'aquest partit es pot resumir amb poques paraules: un gol primerenc aconseguit pels de Lloseta a la primera part; a la segona, un Cardassar que va tenir tancat el seu rival dins la seva àrea, la qual cosa vol dir que els llorencins lluitaren de valent per aconseguir un resultat més positiu, però topà amb la inexpugnable defensiva visitant.

ESPORLES 4, CARDASSAR 2.

Extrany partit el disputat dia 2 de febrer a la vila d'Esporles. El Cardassar passà de dur un avantatge de dos gols en el descans per llavors anar-se'n a Sant Llorenç amb quatre gols a les seves xarxes. No sé com explicar-ho: un equip que, fora de ca-seva, aconsegueix marcar dos gols i mantenir la seva porteria buida a la primera part, passa a descompondre's al segon temps i encaixa quatre gols, un rera l'altre. A destacar d'aquest partit el bon partit que feren els dos juvenils (Amer i Sureda) que, a més, foren els autors dels gols que salvaren l'honor del Cardassar.

CARDASSAR 1, SES SALINES 1.

Es notaren, malgrat el punt d'honor que hi posaren els onze llorencins que van saltar al terreny de joc, les baixes de Roselló i Cànoves. El partit començà amb un parell d'ocasions de gol per part d'ambdós equips. El primer en marcar seria l'equip local: Soler aprofità perfectament una pilota centrada per la dreta per introduir-la a les xarxes del porter visitant. A partir d'aquí el Cardassar passa a controlar el partit en aquesta primera part. En els segons quaranta-cinc minuts, el panorama canvià radicalment: el dominat es convertí en dominador. Uns bons fums passaren els de Sant Llorenç per mantenir buida la seva porteria: l'equip saliner va empenyer més fort que mai cap a la porteria d'un Parera (que no havia jugat els dos anteriors partits) que no tengué ahir, precisament, el seu dia. Quan ja hi havia gent que havia abandonat el camp, va venir el gol de l'empat en un clar fora de joc. Si ens atenem a les ocasions tenguades per part d'un i altre equip, es podria dir que el resultat fou just; però el que no es mereixia el Cardassar era empatar, després d'haver aguantat tant de temps les empeses de la davantera visitant, mercès a un error arbitral.

A destacar l'expulsió de Miquel per agressió i la reaparició de Nadal.

CAMPOS 1, CARDASSAR 0.

Partit jugat per part del Cardassar a la manera que acostuma a fer-ho en els seus desplaçaments, és a dir, es planteja un centre del camp amb homes que guarden la seva zona i quan tenen ocasió pugen per ajudar els davanterers. Més oportunitats de gol a la primera part que a la reanudació.

I ja tornam ésser en el tema de sempre: es lluita molt a camp contrari per a que llavors et marquin un gol en una jugada desgraciada. En aquest cas l'error fou del porter visitant.

****

Les classificacions dels equips inferiors no han variat gaire en relació a la informació donada a l'anterior número d'aquesta mateixa revista. Si bé cal advertir que els infantils varen aconseguir posar-se en primer lloc, que després perdrien en la seva derrota contra el Campos dins ca-seva: partit que, per altra banda, acabà amb incidents quan uns espectadors intentaren agredir l'àrbitre d'aquest partit. Sortosament aconseguí sortir sencer.

JOIERIA FEMENIAS

LLISTES DE NOCES
OBJECTES DE REGAL

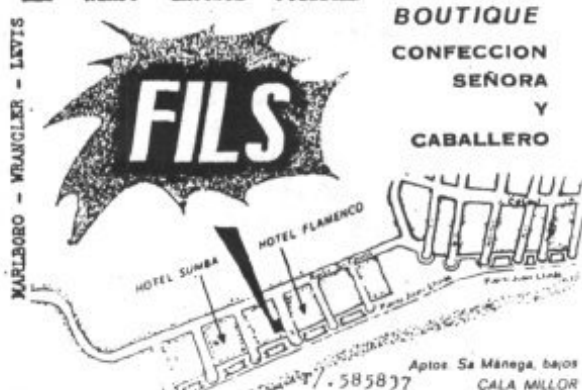
Carrer del Rector Pasqual, 8 * T. 569072

CLÍNICA VETERINÀRIA

Passeig d'es Tren, 100
MANACOR
T. 554265

Burgues, s.n.
FELANITX
T. 581579

LEE - MIRTO - LACOSTE - PULLIGAN

BOUTIQUE
CONFECCION
SEÑORA
Y
CABALLERO

* MATERIAL FOTOGRÀFIC
* ARTICLES DE LABORATORI
* FOTOGRAFIES DE
MARGALIDA MOREY

S'ESTUDI

Baix d'es Cós, 11-E

Tel. 55 40 78

MANACOR

ES MESTRE ARTOLA

Això em digueren, que aquest senyor tan ben plantat voltat de llorencinets era "Es mestre Artola", un senyor català que tenia fama de bon mestre, que feia escola allà on avui és Ca'n Mateu "Moll" i que, entre altres coses, explicava als nins d'aquí el costum nadalenc del Principat relatiu al "tió de Nadal" -versió catalana, amb petites variants, del Papà Noël-.

La fotografia és de 1902, el que, si treim comptes, ens adonarem que els "nins" tenen -tenien- ara de 90 a 100 anys. La majoria són ja a l'altre món i ningú -dels pocs que han vist la fotografia- m'ha sabut donar clàries de noms i llinatges.

Aquest mateix any, 1902, fou declarat major d'edat als setze anys el rei Alfons XIII, la fotografia del qual aguanta gojós el mestre. Espanya viu la crisi monàrquica caracteritzada pel bipartidisme -lliberals-conservadors, vots comprats favors impagats...- que possibilità una alternància en el poder: 1901 govern lliberal presidit per Sagasta, 1903 govern conservador presidit per Silveira, 1905 liberal presidit per Montero Ríos, 1907 conservador presidit per Maura... i així

fins arribar a la Dictadura del general Primo de Rivera, l'any 1923.

Aquí, a Sant Llorenç, s'anaven succeint els batles -Gabriel Galmés, Joan A. Femenias, Miquel Femenias, Guillem Bauçà...- i també els mestres, encara que de manera més espaiada,... i la vida.

Es de suposar que degué resultar tot un aconeteix ment social -això de fer-se la fotografia- car és obvi que els llorencins no vestien normalment així, portant sempre sabates i la roba del diumenge. També ho poden demostrar les banderes i el quadre que despenjà el mestre per a tal aconeteixement.

Un altre aspecte curiós són les cares dels nins i també la del mestre; em fa l'efecte que el Sr. Regino García -autor de la fotografia- que segurament havia arribat a Sant Llorenç després d'un llarg i penós trajecte amb diligència, havia de menester més temps del que els nins havien pensat per fer el retrat.

1902, un Sant Llorenç ahir que segons dades estadístiques comptava amb més d'un 77% d'analfabetisme.

Guillem Pont